

Učiteljski Tovariš

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Zaveza avstr. jugoslovanskih učit. društev. — Avstrijska učiteljska zveza. — Učiteljski pravnik. — Zmes. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Jubilejska samopomoč. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Zaveza avstr. jugoslovanskih učit. društev.

Vabilo

k

XII. skupščini

Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev

dne 8. in 9. vel. srpana 1900. l. v Mariboru.

Vspored:

I. V sredo, dne 8. vel. srpana:

1. Ob 4. uri popoldne: Seja upravnega odbora v „Narodnem domu“.

Vspored:

- a) Poročilo o delovanju vodstva Zaveze;
- b) določitev poročila za delegacije;
- c) predlogi in nasveti.

2. Ob 8. uri zvečer: Seja delegacij v „Narodnem domu“.

Vzpored:

- a) Predsednik otvori sejo delegacij;
- b) poročilo tajnikovo o delovanju Zaveze in Zavezinih društev;
- c) poročilo blagajnikovo;
- č) poročilo računskih pregledovalcev za upravno dobo 1898/99 (§ 15 pos. r.);
- d) račun „Popotnika“ za l. 1899;
- e) poročilo glede „Učiteljskega Tovariša“;
- f) poročilo glede „Zvončka“;
- g) poročilo o „Šolskem muzeju“;
- h) volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. pos. r.);
- i) določitev letnih doneskov Zavezinih članov (§ 7. lit. a) Zav. pr.);
- j) določitev vzporeda za glavni zbor (§ 24. Zav. pr.);
- k) določitev časa prihodnji (XIII.) glavni skupščini Zaveze (§ 22. Zav. pr.);
- l) predlogi in nasveti;
- m) volitev vodstva in upravnega odbora Zaveze (§ 11. 12. Zav. pr.)

Za delegacije so dosedaj zglašeni ti-le predlogi Pedagoškega društva v Krškem:

1. Zaveza naj posreduje, da se na Koroškem ustanovi vsaj eno slovensko učiteljsko društvo, na pr. za celovško okolico.

2. Zaveza naj priredi prej ko prej glavno skupščino Zaveze v Celovcu.

3. Zaveza naj s pomočjo slovenskih rodoljubov širi svoje liste in drugo slovensko slovstvo brezplačno med slovenskim učiteljstvom na Koroškem.

II. V četrtek, dne 9. vel. srpana:

1. Ob 8. uri zjutraj: Občni zbor društva Jubilejska samopomoč v „Narodnem domu“.

2. Seje odsekov, ako jih določijo delegacije v „Narodnem domu“.

3. Ob 10. uri dopoldne:

glavno zborovanje

v „Narodnem domu“ po vzporedu, ki ga določijo delegacije.

4. Ob 1. uri popoldne: Banket v veliki dvorani „Narodnega doma“.

5. Ob 8. uri zvečer: Zabavni večer s plesom v „Narodnem domu“.

(Vabilo in vzpored se natisne posebe. — Vsaka seja se začne točno ob določeni uri).

Za glavno zborovanje sta zglašeni ti-le razpravi:

1. „Slomšek kot pedagog“. Govori ravnatelj H. Schreiner.

2. „Kako naj se javi naša stanovska zavest?“ Poročevalec nadučitelj Vekoslav Strmšek.

Vodstvo „Zaveze“.

Avstrijska učiteljska zveza.

I.

Rešitev te končne točke — ali rekli bi lahko — te generalne točke učiteljske organizacije sili vedno bolj na dan. Kdor paznega očesa zasleduje občno gibanje avstrijskega učiteljstva v obče, bodisi slovenskega, českega, hrvaškega, poljskega, nemškega ali pa laškega, vé, da se to vprašanje, namreč o ustanovitvi avstrijske učiteljske zveze, vleče že precej časa med avstrijskim učiteljstvom kakor rdeča nit in sili vedno bolj in bolj na površje.

In to je lahko umevno! To je čisto naravna posledica učiteljske organizacije in to zahteva tok časa.

Avstrijsko učiteljstvo je jako dobro organizovano v svojih okrajnih, deželnih učit. društvih in slednjič v posameznih učiteljskih zvezah. Seveda so te zveze ločene v strogo narodne okvirje. In ravno te zveze loči nekak prepad v medsebojnem občevanju, to je v času, kadar je treba reševati občna avstrijska učiteljska vprašanja.

In ta prepad premostiti bodi ravno namen avstrijski učiteljski zvezi.

Kakor smo že opomnili početkoma teh vrstic, se že vleče vprašanje o ustanovitvi avstrijske učiteljske zveze dokaj let, in oni, ki se zanimlje za to vprašanje, je gotovo slišal že precej „zvonjenja“ za in proti. Ako pa sumiramo vse te razne glasove, pridemo do zaključka, da je nasprotnikov tega vprašanja toliko število, kakor privržencev, a razloček med njimi je ta, da so dokazi nasprotnikov tako slabotni, tako malenkostni, da deset nasprotnih dokazov ne ovrže niti enega prijateljskih dokazov.

Glavni dokaz nasprotnikov bazira v narodnostnem in verskem vprašanju; toda ta dokaz je tako šepav, da se mu šepavost čisto nič ne pozna. O tem dokazu izpregovorimo še pozneje.

Tudi v slovenskem učiteljstvu sili ta zadeva vedno bolj in bolj na površje. Tuintam je že kak tovariš namignil, da bi bilo dobro, če se ustanovi avstrijska učiteljska zveza, vendar kot točko, o kateri naj se javno razpravlja, še nismo postavili na dnevni red.

Poudarjamo pa že naprej, da se ne štejemo ravno merodajnim o tej zadevi, da usiljujemo komu le trohico teh misli, ne, temveč jako želimo, da se jih prav mnogo še oglasi o tem vprašanju, zakaj le potem pridemo do najboljšega zaključka in rezultata.

A predu pridemo do obrisa, do načrta — po naših mislih namreč — avstrijske učiteljske zveze, nam je rešiti še dvoje točk, to sta sledeči točki:

Ali je mogoče ustanoviti avstrijsko učiteljsko zvezo?

Ali potrebujemo avstrijsko učiteljsko zvezo?

Nasprotniki avstrijske učiteljske zveze poudarjajo kot glavno zavoro tej zvezi ravno to, da iz narodnostnih in verskih ozirov je ni mogoče ustanoviti, češ, kako bode mogoče, da bi nemški učitelj mogel sodelovati s slovenskim in katoliški s protestantovskim ali pravoslavnim. In kako se to strinja, poudarjajo zopet nasprotniki, z značajnostjo učiteljstva, da bi danes v najlepšem soglasju deloval v učiteljskem zboru z narodnim in verskim nasprotnikom, a jutri pa v političnem društvu javno nastopil ravno proti istemu svojemu tovarišu.

Kratkovidneži! Kaj takega zamore govoriti in trditi edino le narodni in verski prenapetež, oni narodni in verski slepar, kateremu je narodnost in vera le sredstvo in kapital, iz katerega kuje dobiček za svojo popularnost in svoj mošnjček. In ti napetneži so v svojem zasebnem življenju, v svoji notranjosti največji indiferecentje, bodisi v narodnem ali verskem oziru, zakaj prvi na shodih in v družčinah vedno nosi na jeziku narodnost in le narodnost, a doma pa dela ravno nasprotno, svojo ženo in svojo deco vzgojuje v narodu nasprotnem duhu, a drugi poudarja pa zopet na vseh shodih svojo pristno versko prepričanost in vdanost, pridiguje tako „vneto“ o potrebi raznih pobožnih bratovščin in o raznih svetinjah; da bi pa sam oblekel spokorno obleko, si nadel svetinjo na vrat ter vzel v roko svečo in isto ukazal tudi svoji ženi in deci ter bi potem v tej družini stopical v prvih parih pri raznih izprevodih kot poosebljeno mišljenje, o tega pa ne, to je za — kmeta.

Dobro vemo, da se nam bode mogoče predbacivalo, da je ta članek pisan v socialno demokratiškem duhu, pa to nas ne straši, zakaj to je strašilo, ki med izobraženci več ne straši.

Čudno se nam pa dozdeva, kako zamorejo v državni zbornici sedeti in delovati skupno poslanci raznih kategorij,

pravi katoličani in patentirani klerikalci, narodni indiferecentje in narodni radikalci, antisemitje in judje, protestantje in pravoslavni, rimski doktorji in ateisti. Po mnenju nasprotnikov bi tak zbor sploh ne mogel obstati. Kaj?

Mislimo, da o tem ni treba izgubljati več besedij, stvar je ob sebi tako jasna, da ni dvoma, da bi se ne mogla ustanoviti zveza avstrijskega učiteljstva.

Drugo vprašanje pa, ali potrebujemo avstrijsko učiteljsko zvezo, je tako enostavno, da si ni treba posebno glave beliti, da se mu odgovori.

Kar je vsak državni zbor, to bodi nam učiteljstvu avstrijska učiteljska zveza. Saj bomo učitelji v zvezi, brez razlike narodnosti in vere, delovali v tej korporaciji za skupni interes avstrijskega učiteljstva sploh, za njega gmotni in socialni položaj. V tej zvezi bi se reševala vprašanja o napredku šol vse Avstrije, o enaki metodi vseh šol itd. brez ozira na narodnost in vero.

Tej avstrijski zvezi bi pripadla nadalje ona krasna in velikanska zadača, delovati na to, da se ravno potom učiteljstva doseže med narodi po mladini, tej naši prihodnosti, ona tolerantnost v narodnem in verskem oziru, ki jo danes tako krvavo pogrešamo v vsem javnem življenju, ker nam greni vse javno delovanje in je to takorekoč prava coklja za občen blagor. In če zaveza avstrijskega učiteljstva ne doseže nič drugega kakor samo to, da zbudi v narodih čut, da je vsak narod poklican od Stvarnika v življenje za to, da se razvija in izpopolnjuje v svojem jeziku do onega smotra, ki mu je postavljen in da nam je ravno On zagotovil, da je vsaka vera dobra, da se lahko v nji izveliča vsakdo, saj je deviza vseh ver ena in ista, namreč ta: Človek skušaj doseči ono popolnost v vseh stvareh, ki je lastna tvojemu Stvarniku.

In če zveza avstrijskega učiteljstva ne doseže prav nič drugega kakor to, je vredna, da jo pokličemo v življenje!

II.

Navedli smo torej nekaj razlogov, ki govore neovržno za potrebo in korist občne avstrijske učiteljske zveze. In kako si mislimo to zvezo po našem nemerodajnem smislu, naj povedo te vrstice.

Vsako okrajno učiteljsko društvo smatramo — poudarjamo pa odločno, da mora tako društvo biti to, kar mu daje gotov vspeh, malo pedagoškega gibanja, več politike pa mnogo delovanja v korist dotičnega ljudstva; saj je za strokovno naše življenje dovolj preskrbljeno, krajne konferencije in knjižnice, okrajne konferencije in knjižnice; mi učitelji moramo priti vendar že enkrat iz one oskosrčnosti, v kateri nas bi vedno tako radi gledali gotovi faktorji, da smo „živa pedagogika in metodika“; ne, učitelj bodi učitelj šolski mladini in svojemu narodu, on bodi učitelj in voditelj v vseh stvareh; kdor tako umeva svoj poklic, oni je še-le pravi učitelj — za nekak okrajni zastop, kjer naj se na dnevni red devljejo tudi vprašanja, ki se tičejo ljudske izobrazbe, ljudske blaginje, okoliša okraja dotičnega društva. Tovariši, ako upoštevate ta moment, zagotavljamo vas, da pridobite hipoma naše ljudstvo, saj vidi to ljudstvo, da smo učitelji taki trpini, kakor je ljudstvo samo, in sočutje zbuja sočutje.

Naša deželna učiteljska društva pa enačimo našim deželnim zborom. V teh društvih naj se razpravlja to, kar se tiče skupnih teženj vseh okraj. učit. društev vse dežele in ki gredo pred deželni zbor. Opozarjamo pa pri

tej priliki vsa ona društva, okrajna namreč, da opuste v prihodnje svoja tako imenovana „posebna pota“, da izražajo svoje težnje edino le potom deželnega učiteljskega društva. Pomnijo naj, da je vsako okraj. učit. društvo le člen „deželne verige“. V deželnih društvih naj se pa rešujejo najprej in največ politična vprašanja, a pedagoška in slična vprašanja bodo naj pa vprašanja druge stopnje. Za skupna pedagoška vprašanja posameznih dežel imajo skrb deželne učiteljske konference, te naj se v postavnih terminih sklicujejo, in pomagano nam bode. Da se pa deželne učiteljske konference ne sklicujejo o pravem času — paragrafi veljajo samo za nas — smo pa učitelji sami največ krivi, zakaj naši zastopniki c. kr. dež. vlade uvidevajo, da učiteljstvo samo rešuje na svoje stroške razne šolsko-pedagoške zadače, toraj čemu deželne učit. konference na državne stroške?!

Posamezne „zaveze učiteljskih društev“ po narodnosti pa imamo za nekake državne zборе, za posamezne narode, ne glede na deželne meje. Tu naj se preresetavajo politična in šolska vprašanja posameznih narodnosti na oni podlagi, katero zahteva čut človeške pravičnosti, da se vsak narod razvijaj v svojem jeziku, v svoji veri, da slednjič doseže oni smoter, ki ga ima načrtanega od svojega Stvarnika. Iz teh učiteljskih zvez izgini vsa ona umetno napravljena napetost, v teh zvezah zavladaj odločna narodna in verska tolerantnost, ki veli: „Človek sem, pravico imam do obstanka“.

Avstrijska učiteljska zveza pa bodi to, kar je ustavni državi ministrstvo. V tej zvezi naj bodo zastopane vse zveze učiteljskih društev po narodih.

Vse učiteljske zveze tako mnogolične Avstrije stopijo v tesno zvezo med seboj. V ta namen naj napravijo vse te zveze neko društvo, čegar udje bi bile posamezne učiteljske zveze. Občnih zborov v tem pomenu, kakor jih imamo n. pr. pri naši „Jugoslovanski učiteljski zvezi“, si pač misliti ne moremo, temveč kadar bi bilo treba rešiti kako za vse učiteljstvo važno zadevo, bi sklical učiteljski „ministrski predsednik“, to je avstrijske učit. zveze predsednik v posvet vse načelnike posameznih zvez k posvetovanju. Ti bi potem prišli s svojimi sekcijskimi načelniki, to je s svojimi tajniki in blagajniki, k posvetovanju, in to bi bil občni zbor avstr. učiteljske zveze.

V teh posvetovanjih bi posamezni predsedniki sestavili nekako podroben načrt, po katerem bi imela ta enketa delovati. Vprašanja, ki potrebujejo temeljitega preresetanja, naj bi potem prišla pri občnih zbora posameznih zavez na dnevni red. Če jih večina zavez sprejme, obveljajo, ako pa ne, pa padejo.

Vprašanja pa, katera potrebujejo hitrejše rešitve, bi pa lahko ono učiteljsko ministrstvo samo rešilo.

V tem smislu, upamo, da se da najhitreje rešiti vprašanje o ustanovitvi avstrijske učiteljske zveze.

Mogoče, da nam kdo poreče: Kako se bodo pa razumeli ti predsedniki raznih jezikov v tej enketi. To je popolnoma njih stvar. Mislimo, da je večinoma predsednikov učiteljskih zavez toliko omikanih, da znajo po več jezikov in potem bi se že razumeli. Lajati bi jim gotovo ne bilo treba. Kako se neki umevajo avstrijski škofje pri svojih konferencah? In kako so se pa razumeli zadnjič pri oni enketi na Dunaju vsi deželni glavarji, ko se je šlo za skupni državni interes? Našega deželnega glavarja še danes niso obesili, ker se je drznil izpregovoriti nemško. Torej ne bodimo malenkostni in pustimo stvari, ki so v očeh razumnikov otročarija.

In naloga avstrijske učiteljske zveze je velikanska. V Avstriji smo prišli že do te stopnje, da vsak stan rešuje svoja vprašanja po svojih zastopnikih, vojaštvo vojaška, duhovnik duhovska itd. Edino le učiteljska „para“ dela to izjemo, da mu drugi narekujejo, da ga drugi vodijo. In kot glavni naš smoter bodi, tudi zase doseči isto postavo. In glavni namen avstrijske zveze obstoji pač v tem, postaviti nas na lastne noge.

Pa zadosti to! Naša misel je: Skrbimo, da čim prej ustanovimo to prekoristno ministrstvo.

Da bode pa zaveza popolnejša, upamo, da slišimo še kak glas, zakaj več oči, več vidi.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

Učiteljske pravice v intelektualnem (duševnem, moralnem) obziru.

B.

Okrajna učiteljska konferencija.

Ali je uradna okrajna učiteljska skupščina učiteljski parlament? Ali je mar le nekakšna šola? Ne eno, ne drugo, marveč oboje skupaj. Da imamo te zборе in da se okrajne učiteljske skupščine še niso odpravile, zato se ima učiteljstvo zahvaliti § 45. drž. šol. zakona (14. vel. travna 1869) in samemu sebi. Te okrajne učiteljske skupščine se vrše namreč že 30 let tako dostojno, da ni bilo v tej zadevi nikakršnih pritožeb. Zato se vlada, ko je l. 1883 s parlamentom vred državni šolski zakon prena-redila, tega § ni dotaknila. Tudi min. ukaz z dne 8. vel. travna 1872, s katerim so se ustanovile norme za okrajne konference, je ostal neizpremenjen. Kakšno nalogo imajo te konference, to nam povedo sledeče točke omenjenega ukaza.

§ 2. Okrajnim učiteljskim skupščinam je sploh naloga: prizadevati si do potrebne skladnosti v notranji uredbi učilništva po okraji, posvetovati se o prirokih (pomokih) k pospehu ljudskega učilništva, semkaj mereče nasvete podajati okrajnemu učilničnemu oblastvu in izreka mnenja o vprašanjih, katera mu od tega oblastva hodijo o učilničnih stvareh.

Posebno treba:

1.) da ustrezajo nalogu, katerega jim učilnični in učni red odkazuje o učnih črtah, posameznim razredom določenih smotrih (ciljih) itd.;

2.) da presoajo uredbo rabečih knjig in beril ter tudi drugih učnih pripomagal in pospeševal poučevanja, in nasvetujejo, kako naj se jim da večja dovršenost, ali oziroma da se uvedo nova samoučila in učila;

3.) da učitve (metode), katere je za primerne potrdila praksa in teorija, v živo pretresajo, ter da svojo misel izrekajo o njih sprejetji in tudi o načelih učilničnega ustrahovanja;

4.) da posebno pazijo na otročje vrte, na učilnice ženskega dela, na učilnične knjižnice, na učilnične vrte, na njive za poskušnje v poljedelstvu, na telovadnice ter na vse tiste naprave, katerim je namera, učilnični mladini gojiti zdravje;

5.) da pretehtujejo zapreke, upirajoče razvoj javnega uka v tistem okraji, ter da podajajo nasvete, kako bi jih bilo odpraviti;

6.) da se razgovarjajo o prirokih, kateri bi v skladnost spravili, kar se največ more, domače z učilničnim odgojevanjem;

7.) da se posvetujejo o prirokih, s katerimi bi se razprostranile učilnice in učilništvo po tistem okraji, posebno s katerimi bi se uvedli uki v daljše izobraževanje in uvedle nižje strokovne učilnice z ozirom na potrebe tistega okraja;

8.) da pretresavajo priroke k daljši omiki učiteljev v njih znanji, zlasti uredbo okrajnih učiteljskih knjižnic.

Nameri učiteljskega daljšega izobraževanja ustrezajo v okrajnih skupščinah še posebno prepodavanja znanstvene ali pedagogične vsebine, razkazavanje praktičnega učenja v določenih učnih stvareh in razstave učil.

(Dalje.)

Zmes.

XV.

G. urednik! Ker vem, da se pečate tudi s svetovno politiko, tedaj Vam je gotovo znano, kako neusmiljeno mesarijo bokserji na Kitajskem misijonarje in katolike. Dolgo je morala tleti iskra, mnogo so morali zakriviti razni misijonarji, kotoliški in protestantovski, mešajoč se v privatne zadeve Kitajcev, da je bruhnil ustanek s tako elementarno silo kar čez noč. Seve, da je tudi grabežljiva politika evropskih velesil mnogo pripomogla, da so jeli Kitajci sovražiti vse Evropejce, zlasti pa Nemce, ki v vse vtikajo svoj nos.

Naši Koblarji so tudi pravi pravcati bokserji, ki v svojem fanatizmu, pravše „pijanem deliriju“ napadajo vsakega, ki ne trobi v njihov rog. Zadnjič je dobil pa tovariš Ivan Lapajne v „Slovenču“ spominčico, katere odlomek se glasi: „Tudi krško mesto ima v svoji sredini srce, ki bije zanj (za dr. Tavčarja) od zore do mraka, od mraka do dne in sicer globoko in široko srce. To srce nosi v prsih mož, o katerem se govori, da rad dela, pa tudi rad zasluži; mož, ki pazno motri slovenski svet in točno presoja, kakšne bukvice bi se najložje prodale med njim; mož, ki je res spisal že mnogo površnega, ki se pa lahko ponaša, da tako zmešanega in netočnega pisanja, kot je dobro plačano, o kreditnih razmerah med kmeti na Kranjskem“, ki je je lani priobčilo nemško „društvo za socialno politiko“, še ni bilo v knjigah tega društva. Zove se Ivan Lapajne...“ Ali ni to ostuden napad na vrlega, zaslužnega in delavnega slovenskega šolnika? Seve, mnogo duhovnikov pase celi dan lenobo; ako pa že kaj delajo, puste si vsaki pobožni zdihljivej pošteno plačati. Ali nič ne vidite pezdiranja v svojem očesu?

Statistika o dohodkih škofov je sila razburila A. Koblarja, ki piše v svojem trobilu: „Mi le toliko povemo za danes, da ljubljanski knezoškof dr. Jeglič jako skromno živi in veliko žrtvuje za narod. „Stradajoči“ učitelji pa žive večkrat zelo potratno in razni Engelberti desetkrat toliko litrov spravijo pod streho kakor marsikateri škof. Včasih jim napravijo litri „Zmes“ v glavi in potem pišejo v „Učit. Tov.“ Koblar, ko mislijo na Gregorčiča in druge. Ubogi dijaki, ko ta „zmes“ pride v šolo!“ Kdo za Boga je kdaj trdil, kako dr. Jeglič živi in kam spravi svoje dohodke, katerih ima 52.000 gld. ne pa kron. Kako pa duhovniki žive, imamo nebroj dokazov. Le pogledjte jih, kako se rdeči kakor kuhani raki guncajo iz farovža po

mastnih pojedinah; nekteri ne najdejo celo v vozu ravnotežja, če tudi jim sv. Urh priskoči na pomoč.

Tudi „Soča“ prinaša iz gorskih krajev zanimiv slučaj: „Naš vikar je igralec na karte prve vrste; po zimi so igrali po cele večere, in celo do četrte ure v jutro „cvik“, in to v njegovi hiši. — Potem pa je šel maševat. — Primerilo se je, da je mazilil bolnika s svetim oljem, ali je bil pri tem svetem opravilu tako pijan, da je komaj vzdrževal ravnotežje; gugal se je semtertje kakor trsje v vetru. Sicer pa hoče imeti povsod zadnjo besedo in v vsako reč utika svoj „žegnani“ nos.“

Drugi slučaj blizu Gorice. „Teden dni je menda od tega, kar je šel neki gospod nunc v injen, in ne malo, v spovednico, spovedovat mlade deklice. Opravil je spoved vseh kar najhitreje, nekaj minut je trajalo, in zapustil je cerkev, ker se mu je mudilo — k litru. G. Koblar, ali sta ta dva brata tudi „liter-rata?“

V Gorici imajo tudi „črnega kusa“, od katerega izvira mnogo hujskarij. Na učiteljsku je ruval tudi proti „Učit. Tovarišu“, agitujoč za „Slov. Učitelja“ ter je baje svoj namen tudi dosegel. In taki ljudje naj vzgojujejo našemu narodu — učiteljstvo?

Poučljiv je za nas tudi napad na nadučitelja iz Ribnega v „Slovenču“ od 3. t. m.: „Ali ni nikogar, ki bi zabranil, da ne bodo ljudje, ki so plačani za ljudske vzgojitelje, v največje pohujšanje poštenih staršev in ogromne večine, kar očitno se ponašali z ljudstvu najpogubnejšimi načeli“. In ta najpogubnejša načela so načela narodno-napredne stranke. Radovedni smo, ali bodo v dežel. šol. svetu razumeli ta nežni „Slovenčev“ migljaj in vpeljali inkvizicijo proti narodno-naprednemu učiteljstvu. V Avstriji je vse mogoče, saj staršem odpeljavajo celo otroke in jih poskrijejo po samostanih. Ubogi starši kljub vsemu potezanju na merodajnih mestih ne dobe več svojih otrok nazaj. Vor den Klosterpforten hört die Weltmacht auf! Ali tak rop dovoljuje tudi katoliška morala??

Prof. Zidanšek se je oglasil na našo zadnjo opazko o njegovem „Jeruzal. romanju“ zdaj v „Slov. Gospodarju“, katero jemljemo lojalno na znanje in se glasi: „Omenjena časnika („Učit. Tov.“ in „Sl. N.“) trdita, da sem jaz z navedenimi besedami hotel pokazati svoje sovraštvo do lepih šolskih poslopij in potem posredno seveda tudi do šole sploh. Temu nasproti javljam kot avtentičen tolmač svojih besed in spisov, da z zgorajšnim citatom nisem hotel in nisem mogel pokazati svojega sovraštva do lepih šolskih poslopij, ker takega sovraštva ne poznam, temveč rad gledam lepe šolske stavbe in jih iz celega srca privoščim učiteljem in učencem. Vsakdo, ki me pozna, tudi vé, da sem jaz prijatelj mladine in šole, nikakor pa sovražnik, in da sem navdušen prijatelj in zagovornik vseh krščansko in narodno mislečih učiteljev.“ No, krščanski smo vsi, samo klerikalni ne. Ker prof. Zidanšek avtentično tolmači svoje besede drugače, kakor bi jih vsakdo tolmačil na prvi hip, ne rečemo nič o njem, pač pa izjavimo, da smo že iz več duhovniških ust slišali, da so šolska poslopja prelepa in predraga, ki bodo kmeta uničila. Faktum je in ostane, da se enake besede rabijo v sovražnem smislu do šole.

Pred „Zaveznim“ zborovanjem v Mariboru je že velik strah. Okrajno glavarstvo ne pusti svirati vojaške godbe. Za komentar temu ne bode odveč, ako doslovno navedemo odlomek iz poročila dežel. šol. sveta v Gradcu o regulaciji učit. plač in o učiteljih. Glasi se: „Es ist eine nicht zu leugnende erfreuliche Thatsache, dass sich

die älteren Lehrer mit den Bezügen, die ihnen auf Grund des citierten Gehalts-Regulierungsgesetzes zugesprochen wurden, vollauf befriedigt fühlen. Die Lehrerschaft hingegen, die zum Theile auch social-demokratischen Tendenzen huldigt, glaubt in Verkennung der Würde ihres Standes und ihrer Berufspflichten noch immer auf ihren extravaganten Forderungen, denen in ihrem Organe in ganz ungebürlicher Form Ausdruck gegeben wird, beharren zu müssen. Der k. k. Landesschulrath ist bereits in die Lage gekommen, einzelnen solchen Lehrern gegenüber, die durch ihr agitatorisches Auftreten auch ihr eigenes Ansehen gefährdeten, von seiner Disciplinargewalt Gebrauch zu machen, und wird dieser bedauerlichen Richtung, die bisher allerdings nur einen kleinen Theil der steiermärkischen Lehrerschaft ergriffen hat, auch in Hinkunft seine Aufmerksamkeit widmen.“ Kako izgleda disciplinarna moč, to je bridko okusil tovariš Oker. Deželni šolski svet štajerski naj bode prepričan, da učiteljstvo ne odneha od svojih tirjatev, da bode imelo dohodke kakor državni uradniki najnižjih vrst, če tudi te tirjatve tisočkrat imenujejo „extravagantne“.

Tovariš Horvatek, o čegar imenu strese vsakega klerikalca, je bil tretjokrat pri uradni konferenci izvoljen učiteljskim zastopnikom v okr. šolski svet. Dvakrat ni bil potrjen, do tretjega gre rado. Kaj pa potem?

G. urednik! Po besedah Koblarja je „Učit. Tov.“ surov list, po besedah Jakliča pa neumen, slov. učiteljstvo pa je ž njim popolnoma zadovoljno. Da ste mi zdravi!

Rešetar.

D o p i s i.

Kranjsko.

Iz Notranjskega. Ni dolgo tega, kar je priobčil „Učit. Tovariš“ odlok c. kr. dež. šol. sveta, v katerem je jasno razvidno, da je edini Gospodar v šoli učitelj, torej drugi faktorji pri tej stvari nimajo nobene veljave. Ker smo mislili, da bode to „črno na belem“ zadostovalo, da izpametuje vsakega učitelja-voditelja, da bodi šola to, kar mora biti, namreč edino namenjena za to, kar je, za vzgojo mladine, smo se jako motili. V polpreteklem času je sklicala stranka pristnih prijateljev enorazrednic in raznih bratovščin svoj otrobovezni shod v Rovte. Ker poznamo Rovtarjev „srce in obisti“, dobro vemo, da je ta shod nanje vplival toliko, kakor lanski sneg, bi ga skoraj ne omenjali. Vendar ga omenjamo. Sam Stvarnik je posegel vmes, ter razgnal ta „kramarski“ shod z deževnim bičem, ker ni hotel da bi se ljudstvo pohujševalo in mučilo z vedno enakimi otrobi, a usmilil se jih je šol. vodja ter jim odprl duri svojega svetišča. Odpustili tega g. vodju ne bomo izlepa, zakaj on je oskrnil s tem oni sveti kraj, katerega mu je izročilo rovtarsko ljudstvo v srečo svojo, da blaži in vzgaja v njem nežno mladino.

Ako so hoteli imeti ti „ljudski osrečevalci“ že shod med štirimi stenami, zakaj ga niso sklicali in nadaljevali v cerkvi, saj so cerkve v najnovejšem času postale po nekaterih krajih prostori, kjer poučujejo blagoslovljeni učitelji naše ljudstvo v višji politiki.

Kar je cerkev duhovščini, namreč pravi duhovščini, to bodi nam učiteljem šola. Zaprimo duri vsaki politični stranki, tej ali oni in naša parola bodi — zamera „gor ali dol“ — šola je svetišče, a ne „občinski pašnik“.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegat so dosedaj prijavila ta-le društva:

I. Krčko učiteljsko društvo: 1. gdč. Katica Pavčič, učiteljica — Dobrinj. 2. g. Ivan Mahulja, nadučitelj — Dobrinj.

II. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev ljubljanske okolice: 3. Jos. Gregorin, učitelj — Črnuče. (Še en delegat se prijavi pozneje.)

III. Radovljsko učiteljsko društvo: 4. gdč. Marija Hacin, učiteljica — Dobrava pri Kropi. 5. g. Ljudevit Stiasny, učitelj — Radovljica. 6. g. Val. Zavrl, nadučitelj — Begunje. 7. g. Jos. Ažman, nadučitelj — Breznica.

IV. Učiteljsko društvo za goriški okraj: 8. gdč. Ida Vevgna, učiteljica — Renče. 9. gdč. Kristina Doljak, učiteljica — Solkan. 10. g. Eduard Prinčič, nadučitelj — Pevma. 11. g. Ant. Bajc, nadučitelj — Renče. 12. g. Janko Vodopivec, nadučitelj — Kamnje. 13. Franc Križman, učitelj, — Levpa.

V. Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj: 14. g. Franc Orel, učitelj — Korte. 15. g. Ant. Maslo, učitelj — Črnotiče.

VI. Savinsko učiteljsko društvo: 16. g. Franc Pečovnik, nadučitelj — Št. Jurij ob Taboru. 17. g. Val. Jarc, nadučitelj — Braslovče.

VII. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 18. g. Franc Meško, nadučitelj — Selo. 18. g. Ant. Brumen, učitelj — Sv. Vid. 20. g. Ivan Fras, učitelj — Sv. Vid. 21. g. Jos. Kitek, učitelj — Sv. Vid.

VIII. Učiteljsko društvo za konjiški okraj: 22. g. Ludovik Černež, učitelj — Čadram. 23. Lovro Serajnik, nadučitelj Prihova.

IX. Pedagoško društvo v Krškem: 24. g. Ivan Lapajne, ravnatelj — Krško. 25. g. Jos. Cizel, meščanski učitelj — Krško. 26. g. Ivan Rupnik, nadučitelj — Leskovec. 27. g. Florijan Rozman, učitelj — Krško. 28. g. Franc Lunder, nadučitelj — Raka. 29. gospa Franja Lunder, učiteljica — Raka. 30. gdč. Avgusta Kolnik, učiteljica — Radeče. 31. gdč. Pavla Rus, učiteljica — Vel. Dolina.

X. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj: 32. gdč. Marija Božič, učiteljica — Dramlje. 33. g. Jos. Čulek, učitelj — Sv. Jurij ob južni železnici. 34. g. Ivan Logar, učitelj — Zidan most. 35. g. Rajko Vrečer, učitelj — Sv. Peter v Sav. dolini.

XI. Ljubljansko učiteljsko društvo: 36. g. Jakob Furlan, učitelj — Ljubljana. 37. g. Janko Likar, učitelj — Ljubljana.

XII. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo: 38. g. Blaž Tominc, nadučitelj — Globoko. 39. g. Mavro Tramšek, nadučitelj — Sromlje. 40. g. Jos. Tratar, učitelj Dobova.

XIII. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: 41. gdč. Janja Miklavčič, učiteljica — Kranj. 42. g. Franc Luznar, nadučitelj — Primskovo pri Kranju.

XIV. Učiteljsko društvo za logaški okraj: 43. gdč. Marica Benedek, učiteljica — Rovte. 44. g. Jos. Benedek, nadučitelj — Planina. 45. g. Peter Repič, nadučitelj — Unec. 46. g. Lovro Perko, učitelj — Gor. Logatec. 47. g. Ivan Šega, učitelj — Dol. Logatec.

XV. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico: 48. g. Konrad Mejovšek, nadučitelj — Reka pri Hočah. 49. g. Avgust Požegar, nadučitelj — Zatične ves pri Mariboru. 50. g. Ivan Čepe, učitelj — Kamnica pri Mariboru. 51. Ant. Godec, učitelj — Lembach.

XVI. Učiteljsko društvo kotara Volosko: 52. g. Niko Pajalič, učitelj — Berzec, zamjenik Vinko Puharič, učitelj — Lipa. 53. g. Marija Haidin-

ger, učiteljica — Sv. Matej, zamjenica g. Marija Kinkela, učiteljica — Rukavec.

XVII. Slovenjebistriško učiteljsko društvo: 54. g. Jos. Sabati nadučitelj — Gornja Polskava, 55. g. Gregor Polanec, nadučitelj — Črešnjevce.

XVIII. Učiteljsko društvo za sežanski okraj: 56. g. Ant. Berginec, nadučitelj — Povir. 57. g. Milan Volk, učitelj — Povir. 58. g. Svitoslav Sila, učitelj — Štorje. 59. g. Jos. Štrekelj, učitelj — Gorjansko.

XIX. Učiteljsko društvo za ormoški okraj: 60. g. Miha Vauhnik, nadučitelj — Svetinje. 61. g. Anton Sivka, nadučitelj — Sv. Tomaž nad Vel. Nedeljo. 62. g. Adolf Rozina, učitelj — Ormož.

XX. Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja: 63. g. Jos. Hribar, učitelj — Ribnica. Namestnik g. Fr. Štefančič, učitelj — Ribnica.

XXI. Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 65. g. Jak. Dimnik, učitelj — Ljubljana. 66. g. E. Gangl, učitelj — Ljubljana. 67. g. Jos. Verbič, vadnični učitelj — Ljubljana. 68. g. Fr. Črnagoj, nadučitelj — Barje-Ljubljana.

Pozneje prijavljene delegate objavimo v prihodnji številki.

Vodstvo „Zaveze“.

„Jubilejska samopomoč.“ Vabilo k I. občnem zboru društva „Jubilejska samopomoč“, ki bo dné 9. vel. srpana ob 8. uri zjutraj v prostorih „Narodnega doma“ v Mariboru z nastopnim dnevnim redom:

1. Poročilo odbora.
2. Smrtni slučaj Alojzija Krivca.
3. Volitev odbora.
4. Volitev pregledovalcev računov.
5. Predelanje pravil.
6. Nasveti.

Ljubljana, dné 10. mal. srpana 1900.

J. Dimnik,
predsednik.

E. Gangl,
tajnik.

Vabilo k občnemu zborovanju učiteljskega društva za postojnski okraj, ki bode dne 2. vel. srpana t. l. ob 1/211 uri v šoli v Postojni s sledečim vspešdom:

1. Nagovor predsednikov.
2. Poročilo tajnikovo.
3. Poročilo blagajnikovo.
4. Volitev 3 pregledovalcev računa.
5. Volitev 7 odbornikov za prihodnje društveno leto.
6. Volitev 3 delegatov k zborovanju „Zaveze“.
6. Razgovor o nasvetu, da naj se za Pivko, Bistrico in Vipavo ustanove posebne sekcije, katere naj bi bile podobori učiteljskega društva
8. Nasveti.

K obilni udeležbi uljudno vabi

odbor.

Književnost in umetnost.

Zvonček. Številka 7. tega našega najizbornejšega mladinskega lista s podobami ima to-le izbrano, velezbavno in bogato vsebino: Jutro. Zložil Ivan Žgur. — „Ena, dve in tri!“ Zložila Vida. — Zjutraj. Zložil Andrej Rapè. — Luca. Zložil B. Baebler. — Tri orjaške hruške. Spisal Ivan Stukelj. — Pred nevihto. Zložil Oton Zupančič. — O modrem mandarinu. Priobčil Ivan Podgornik. — Nosek (s podobo). Zložil Zmagoslav. — Stojan in Anka (s podobo). Spisal Leon Poljak. — Iz zlatih skledic. Spisal Ivo Trošt. — Palček ali stržek (s podobo). Po Erjavcu spisal Ladislav Ogoršek. — Kadar se prepirata dva, je vselej tretjina dobičku. Priobčil Ivan Podgornik. — Želja. Zložil Moder. — Sosedov Pavelček. (s podobo). Spisal Simon Palček. — Tam, tam... Zložil Fran Žgur. — Pouk in zabava. — Rebus. Priobčil F. Petrič. — Uganka. Zložil Anton Med-

ved. — Demant. — Papirnate užgalice. — Cvetice. Zložil A. Funtek. Uglasbil Ivan Bartl. — Utrinki. Zložil E. L. G. — Čekin — žabam v zahvalo. Zapisal Ivan Podgornik. — Ptice. — Šolski počitki. — Rešitev demanta. — Popravki. — Ta izborna vsebina in fina oprava „Zvonček“ najtopleje priporoča. Tovariši in tovarišice, širite ta krasni mladinski list! Novi naročniki dobe še vedno lahko vse številke.

Janka Kersnika zbrani spisi. Uredil Vladimir Levec. Zvezek I. Sešitek 1. Cyclamen. Založil L. Schwentner. V Ljubljani 1900. Strani 174. Cena 2 kroni 50 vinarjev. — To je naslov prekrasni knjigi, ki je zagledala te dni beli dan. Odveč bi bilo ocenjevati nadrobno spise našega nepozabnega pripovedovalca Janka Kersnika, saj je dognano, da je Janko Kersnik prvi slovenski pripovedovalec, ki ni znan le nam Slovincem, ampak tudi drugim Slovanom. Prav hvaležni smo podjetnemu založniku g. L. Schwentnerju da se je lotil izdajanja Janka Kersnika zbranih spisov; zato bodi pa tudi vsakega Slovenca, komur je mar, da se pomnožuje in širi naše slovstvo, sveta dolžnost, da si nabavi zbrane spise Janka Kersnika. Z ozirom na lepo zabavno vsebino, krasni jezik in slog, lep tisek, fin papir in prekrasno zunanjo obliko po načrtu našega umetnika, slikarja Ivana Vavpotiča, je cena prvemu zvezku nizka. Pričakujemo trdno, da ga ne bo slovenskega učitelja, ki bi ne imel v svoji knjižnici Janka Kersnika zbranih spisov.

Svetovna knjižnica. Knjiga II. Cena gld. 1:30 po pošti. Marco Visconti. Zgodovinski roman. Italijanski napisal Tomaso Grossi. V Gorici. Tiskala, izdala in založila „Goriška Tiskarna“ A. Gabršček. 1900. — „Marco Visconti“ pripada v vrsto najboljših italijanskih romanov; izšel je v več izdajah ter bil preveden v mnoge druge jezike. Predočuje nam ta zgodovinski roman življenje mogotcev in revnega ljudstva v 14. veku. Tudi to knjigo prav toplo priporočamo slovenskemu učiteljstvu.

Maron, krščanski deček z Libanona. Povest iz časov velikega preganjanja kristjanov po drugih. Spisal A. v B. S štirimi podobami. V Ljubljani. Založila „Katališka Bukvarna. 1900. Lepa knjižica je namenjena naši mladini, zato jo priporočamo za šolske knjižnice, katerim itak primanjkuje dobrega berila.

Jos. Kostanjevec, nadučitelj v Litiji in eden naših najizbornejših pripovedovalcev, je zbral pod naslovom „Iz knjige življenja“ skupino svojih povesti v posebno knjigo, ki bo obsegala okoli 15 tiskanih pol ter bo opremljena najmodernejše. Izdali se bodo samo broširani iztisi po 3 krone komad. Da ve g. pisatelj vsaj prilično, koliko knjig mu je natisniti, prosi gg. tovariše in gg. tovarišice, naj mu blagovole naznaniti v 14 dneh, kdo bo kupil knjižico, katero plača po prejemu. — Dolžnost naprednega slovenskega učiteljstva je, da v največji meri podpira to književno podjetje vrlega našega tovariša, ki zavzema v vrstah naših pripovednih pisateljev odlično mesto in katerega izborne povesti zanimajo ves čitač slovenski svet. Pokažimo tudi ob tej priliki, da znamo ceniti delovanje svojih tovarišev, ki najdejo spričo obilnih stanovskih poslov še toliko časa, da uspešno delujejo na polju slovenske književnosti.

Römische Strassen und Befestigungen in Krain. Im Auftrage der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Kunst- und historischen Denkmale untersucht von Anton von Premierstein und Simon Rutar. Mit Karten und Facsimilen. Ladenpreis 7 Kronen. Wien. Aus der k. k. Hof- und Staatsdruckerei 1890. To je prvi sad preiskavanj glede rimskih cest in utrdb, prazgodovinskih in rimskih ostankov na Kranjskem. Razun tega se je porabil za to krasno delo že prej nabrani material prof. S. Rutarja, večletnega konservatorja za Kranjsko na polju rimskih starin, in poročila J. Pečnika, antikvarja v Novem mestu. Ceste in ostanke zidov sta opisala oba pisatelja. Rutar je narisal tudi pregledno karto, ki kaže rimske prometne ceste južno Save. Zgodovinski in napisni del je oskrbel Premierstein, ki je vse delo uredil. Karta rimskega zidu pri Nauportu („Ajdovski

zid“) je reprodukcija po karti voj. geogr. instituta. To delo obsega skoro vso zgodovino Kranjske za časa Rimljanov, zlasti pa Ljubljane in Vrhnike. Narisane so vse znane in domnevne ceste z najdišči milnikov. „Ajdovski zid“ pri Vrhniki (del utrdbe italske meje) je narisani na načrtom 1:22.000. Takisto so narisani vsi novo najdeni in pregledani napisni kamni na Kranjskem. Med poslednjimi je najzanimivejši oni na str. 41, št. 10, najden l. 1892 pred Tavčarjevo hišo na M. T. cesti ker je prvi dosedaj v Ljubljani najdeni krščanski napis. V krogih zgodovinarjev in zemljepiscev bode to veleznamenito delo nedvomno našlo tisti sprejem, katerega zasluži spričo svoje temeljitosti in vestnosti.

Vestnik.

Osobna vest. Deželni odbor kranjski je imenoval namesto obolelega g. cesarskega svetnika Ivana Murnika g. dr. Ivana Tavčarja svojim zastopnikom v deželnem šolskem svetu.

† **Ivan Bartl.** Neizprosna smrt je pograbila iz naših vrst neumorno delavnega moža, g. nadučitelja Ivana Bartla iz Šmartna pri Litiji, ki je dne 16. t. m. na veke zatisnil svoje oči. Kaj vse je storil Ivan Bartl kot učitelj, pevovodja in skladatelj, bomo povedali v prihodnji številki. Zapustil je vdovo in tri nepreskrbljene otročiče, katere je pristrčno ljubil. Še na zadnjo uro je zdihoval: „Oh, kaj bo z mojo družino! To so bolesti, ki se ne dajo opisati, to zamore čutiti le učitelj-trpin, katerega, borečega se s smrtjo, še na zadnjo uro tarejo težke skrbi za ubogo družino! Tako je torej stanje ljudskega vzgojitelja, kateremu Koblar prešteva požirke vina in grizljeje kruha, ki jih povzije, da bi si vsaj nekoliko okrepečal izmučeno in do skrajnih mej izžeto truplo! Mir in pokoj Bartlovi blagi in plemeniti duši!

Abiturientska veselica, o kateri bomo obširneje poročali, se je obnesla v vsakem oziru izvrstno ter dela čast našim najmlajšim kolegijam in kolegom.

Mestna slovenska višja deklška šola v Ljubljani je dobila pravico javnosti.

Razglas. Dne 26. mal. srpana t. l. ob 9. uri dopoldne se bode v šolskem poslopju v Postojni potom prostovoljne javne dražbe razprodajala vsa notranja oprava petrazredne ljudske šole v Postojni, kakor: klopi, mize, stoli, table itd.

Krajni šolski svet v Postojni dne 5. mal. srpana 1900.

Predsednik: *Dekleva.*

Iz c. kr. mestnega šolskega sveta. O rednej seji c. kr. mestnega šolskega sveta, katera se je vršila v pondeljek dne 18. rožnika t. l. smo prejeli nastopno poročilo: Potem ko proglasi predsednik sklepčnost in pozdravi navzočne, poroča zapisnikar o došlih kurentnih stvareh in pove, kako so bile rešene, kar se vzame brez ugovora na znanje. Sklene se pri občinskem svetu izposlovati potrebni kredit za nakup 30 izvodov Fr. Brunetove učne knjige za telovadbo na ljudskih šolah. Pripoznajo se starostne doklade v znesku letnih 120 kron in sicer: mestnemu nadučitelju Franu Gabršku četrta, od dne 1. svečna t. l.; mestni nadučiteljici Alojziji Baurovi, četrta od dne 1. rožnika t. l. in mestnemu učitelju Alojziju Keclju, tretja od dne 1. vel. travna t. l. Troje prošnje mestnih učiteljev za nagrado, oziroma podporo, je c. kr. deželnemu šolskemu svetu priporočiti v ugodno rešitev. Rešita se dve prošnji vnanjih učenk za vzprejem v tukajšnje šole. Eni učenki se dovoli izpust iz šole in enemu učencu odpis predpisane ukovine. Nakup Zupančičevih „Pisanic“, ki so pred kratkim izšle v Schwentnerjevej zalogi, je priporočiti šolskim vodstvom za šolske knjižnice. Odobri se načrt za supriranje na tukajšnjih ljudskih šolah, ki ga je sestavil in preložil odbor „Ljubljanskega učiteljskega društva“. Konečno se reši še neka interna zadeva pedagoškega značaja.

Sl. šolska vodstva, ki so izdala koncem leta letna šolska poročila, prosimo, da nam blagovolijo poslati po en iztis, da ga shranimo v „šolskem muzeju“.

Občni zbor društva „Jubilejska samopomoč“ bo ob priliki zborovanja „Zaveze“ v Mariboru. Tisti udje, ki so društvu še kaj na dolgu, so objavljeni v 19. in 17. številki našega lista.

Brez komentara. Mariborsko okrajno glavarstvo je prepovedalo graški vojaški godbi sodelovati pri Zavezinem koncertu, češ, da so demonstracije neizogibne.

„Gorenjec“ piše: „Učiteljski Tovariš“ piše v zadnji številki, da so trije listi, ki podpirajo učiteljstvo, da pa pogreša lista bi prišel med maso naroda. — Bili smo vedno na razpolago zaslužnemu učiteljstvu in rade volje smo sprejeli od učiteljev došle dopise. Obžalujemo pa, da sta bila le dva gosp. učitelja, ki sta nam poslala daljših spisov. Prav veselilo nas bode, ako dobimo za vsak list kaj gradiva od našega učiteljstva, četudi se kdo potem zaletava v nas, kakor se je to zgodilo radi prve številke, v kateri smo izjavili da se hočemo potezati za učiteljstvo. Toraj le na delo!

Občinski svetovalec svojega službenega kraja je postal g. nadučitelj Fran Rus na Bledu, katerega bi bili ondodni oblačni in nedozoreli klerikalci radi potopili v žlici vodè. — V Škofji Loki je bil pa te dni izvoljen občinskim svetovalcem napredni učitelj g. Slavko Flis. Napredni učitelj gre na dan!

Šolske zadeve v Krškem okraju. V šolskem letu 1899/900 je bilo v tem šolskem okraju 28 ljudskih šol, s 68 razredi, s 7600 šoloobiskujočimi otroci. V tem okraju ni lani le 900 otrok nikakršne učilnice obiskovalo. Nova šolska poslopja se bodo stavila: v Telčah pri Škocijanu, v Št. Jarneju, na Raki, v Vel. Podlogu, na Vrhpolju, v Hrovaškem Brodu, na Vrhovem in še drugod. — Pri uradni okrajni učiteljski skupščini sta bila kot zastopnika učiteljstva v c. kr. okrajnem šolskem svetu izvoljena gg.: Ivan Lapajne, šolski ravnatelj v Krškem, in Jakob Pretnar nadučitelj v Vel. dolini.

Na koperskem učiteljskem so dne 27. m. m. slov. učiliščniki na moškem učiljskem dovršili zrelostne izpite. Bilo je 14 maturantov. Od teh so naredili z dobrim uspehom izpit za slovenske ljudske šole sledeči gg.: Egidij Čeh iz Roča v Istri, Josip Eržetič, iz Mernika v Brdah, Martin Furlan s Proseka, Alojzij Gorjup iz Vrha pri Kanalu, Adolf Harmel iz Idrije, Karl Kobale iz Polčan na Štajerskem, Rafael Kossoveu iz Kopra, Izidor Kock iz Pirana, Rihard Orel iz Prvačine, Jakob Rojc iz Cerknega, Ciril Valentič z Občin.

Z odliko je položil izpit g. Pavel Plesničar iz Otlice, g. Ferdo pl. Kleinmayr pa je položil izpit za slovenske in nemške ljudske šole.

Razne tvrdke pošiljajo učiteljem prošnje, da bi nabirali za-nje naslove morebitnih odjemalcev, ter jih za to nagradijo. To je sramotno in nečastno delo, izročati ljudstvo nepoznatim, večinoma židovskim podjetnikom na milost in nemilost. — Pričakovati je, da se v naših vrstah ne spozabi niti eden!

Za veliko Slomšekovo slavnost na Ponikvi dne 5. vel. srpana je med učiteljstvom mnogo zanimanja. Dotičnemu pozivu odzvala so se razun enega vsa slovensko-štajerska učiteljska društva, ki bodo korporativno ali po večjih deputacijah zastopana. Oglasilo se je že tudi precejšnje število pevcev.

Tudi kranjski in primorski tovariši se lahko te slavnosti udeleže, ako se podajo dva dni popred na pot v Maribor. Lahko si potem tudi ogledajo precejšen del lepih naših krajev.

Na svidenje toraj na Ponikvi!

Slomšekova slavnost. V dostojno proslavo stoletnice rojstva velikega slovenskega pisatelja, šolnika in narodnega buditelja A. M. Slomškega priredi se v njegovem rojstnem kraju na Ponikvi ob juž. žel. dne 5. vel. srpana t. l. vseslovenska slavnost. Spored:

1. Zjutraj ob 6. uri 30 min. in ob 8. uri slovesen sprejem gostov na tukajšnjem kolodvoru. 2. Ob 10. uri slovesna sv. maša (celebrira mil. g. Fr. Ogradi, opat celjski), poje slavno celjsko pevsko društvo, spremlja oddelek celjske narodne godbe. 3. Ob 1. uri odkritje spominske plošče na tukajšnji šoli. 4. Ob 2. uri banket na vrtu g. F. Podgorška. 5. Ob 5. uri skupen izlet na Slomšekov rojstni dom, nazaj gredé na grič sv. Ožbalta. 6. Ob 8. uri koncert. Pri slavnosti je obljubilo svoje sodelovanje več sl. narodnih društev, med drugimi sl. celjsko in ptujsko pevsko društvo, združen učiteljski pevski zbor, slavno telovadno društvo „Celjski Sokol“ ter drugi. Godbeni del oskrbi celjska narodna godba.

NB. Z ozirom na krajevne razmere se prosi vsa slavna narodna društva kakor n. pr. posamezne goste, kateri se nameravajo udeležiti slavnosti, da javijo najpozneje do 1. vel. srpana svojo udeležitev, zlasti da se javijo dotlej za banket, kateremu je cena 2 kroni 40 vin.

Učiteljski zastopniki. Učiteljstvo litijskega okraja je izvolilo svojim zastopnikom v okrajnem šolskem svetu gg. nadučitelja Josipa Kostanjevca iz Litije in J. Zajca iz Podgrabra.

Hrvatski školski muzej nakano je u Zagrebu ustrojiti zaslužni naš hrvatski pedagoško-književni zbor u „Učiteljskom domu“. U tu će svrhu zborov tajnik g. Jos. Kirin putovati u Beč, Graz, Budimpeštu i Beograd, da prouči tamošnje uredbe škol. muzeja. Nas ova zamisao vanredno veseli, pa najtoplije preporučamo braći učiteljima, da ju podupru bilo sabiranjem novčanih prinosa, bilo učilima i inim kakvim starim i vrijednijim knjigama ili školskim predmetima, koji bi se mogli uvrstiti u školski muzej.

Pedagoški muzeji uvedeni su u Rusiji službeno 1897. godine, a prošle godine 1899. na novo je rusko ministarstvo za prosvjeto izposlovalo carsku odluku, u kojoj se veli, da su pedagoški muzeji najbolje sredstvo, za širenje prosvjete bolje pače sredstvo nego knjižnice. V Petrogradu je već dugo na glasu, veliki pedagoški muzej. I zato će vlada vsuda i svagdje novcem podupirati pedagoške muzeje, a tim i za napredak i boljak naroda i njegove prosvjete.

„Napredak“.

Sklep šolskega leta na c. kr. moškem učiteljišču v Ljubljani. Koncem leta je štel učiteljišče 94 gojencev; 4 so izvršili nauke z odliko, 73 z dobrim, 4 z nezadostnim vspehom, 12 jih sme ponavljati izpit v jeseni, 1 je neklasificiran. — Za zrelostni izpit se je oglasilo 23 javnih gojencev in 2 eksternista. Med izpitom sta odstopila 2 (1 javni gojenec in 1 eksternist). Izmed ostalih 23 jih je napravilo izpit s slovenskim in nemškim učnim jezikom z dobrim vspehom 17, 3 smejo ponavljati izpit jeseni, 3 so pa reprobirani na eno leto. Z dobrim vspehom so prebili izpit: Arnšek Rudolf iz Vidma na Štajerskom, Bučar Alojzij iz Spodnjih Dul pri Krškem, Gorup Josip iz Unca, Jakše Ivan iz Kandije pri Novem mestu, Keržič Franc iz Rudolfovega pri Leskovici, Kreutzer Josip iz Ljubljane, Križman Emil iz Postojne, Lukežič Pavel iz Ljubljane, Magerl Ivan iz Trsta, Pavlovič Ivan iz Bučee vasi pri Kostanjevici, Petrič Franc iz Podgorice pri Dobropoljah, Pirkovič Alojzij iz Ljubljane, Pirnat Ivan iz Velikih Poljan, Podbregar Josip iz Velikih Blok, Slemenšek Mihael iz Dramelj na Štajerskem, Štrukelj Ivan iz Štrukljeve vasi pri Cerknici in Žebre Friderik iz Brežic na Štajerskem. — Na vadnici je bilo 113 učencev; 31 jih je imelo prav dober uspeh, 71 dober, 11 pa nezadosten uspeh.

„Učiteljski Tovarish“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarisha“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznani in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{5}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštne še 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Jožef Pance. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska Miličeva tiskarnica v Ljubljani.

Jubilejska samopomoč.

Ti-le p. i. udje so še na dolgu, in sicer: B. F. v R.-B. 4 K; B. S. pri Sv. T. 4 K; G. T. v P. 4 K; G. J. v Št. 4 K; H. J. v P. 4 K; J. F. v D. 4 K; K. J. v K. 4 K; K. F. v Š. L. 8-30 K; L. M. pri Sv. A. 4 K; N. M. J. v M. 2 K; N. E. v M. 2 K; P. A. v G. 2 K; P. F. pri Sv. M. 4 K; Sch. A. v G. 4 K; S. J. pri Sv. A. 4 K; T. A. St. J. 4 K; Ž. J. pri Sv. M. 2 K; Ž. M. pri Sv. M. 2 K; Z. V. v B. 4 K; Z. F. v R. 2 K; — Kdor se iz tega ne spozna, naj pogleda številko sprejemnega lista v 17. številki našega lista. — Občni zbor „Jubilejske samopomoči“ bo ob času zborovanja „Zaveze“ v Mariboru.

Dne 16. t. m. je umrl ud našega društva, g. Ivan Bartl, nadučitelj v Šmartnem pri Litiji. Na podstavi § 3. društvenih pravil sem izplačal vdovi 340 K.

V smislu § 4. društvenih pravil prosim vse društvenike, da plačajo za ta (tretji) slučaj smrti vsak po 2 K in sicer tekom enega meseca.

Ljubljana, dne 18. mal. srpana 1900.

Jakob Dimnik,
t. č. predsednik in blagajnik.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 523

Štajersko.

o. šol. sv. Na štirirazredni deški ljudski šoli v Trbovljah-Voda h, šolski okraj Laško, se razpisuje eno učno mesto z dohodki po II. krajevnem razredu in za šolske okraje Celjska okolica, Vransko, Konjice, Šmarje, Gornjigrad in Laško pa dve službi okrajnih pomožnih učiteljev s sistemizovanimi prejemki po I. krajevnem razredu v stalno nameščenje. Prosilci za katero teh mest naj svoje pravilno opremljene prošnje potom predpostavljene okrajnega šolskega sveta do 20. vel. srpana t. l. in sicer za učiteljsko službo pri dotičnem krajnem šolskem svetu, za službo okrajnih pomožnih učiteljev pa pri okrajnem šolskem svetu Celjske okolice vlagajo.

Celje, dne 10. mal. srpana 1900.

Attems.

Na enorazredni ljudski šoli v Topolšci je stalno namestiti učiteljska služba z dohodki po III. krajevnem razredu in s prostim stanovanjem.

Redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva se morajo vložiti do 31. vel. srpana 1900 na krajni šolski svet v Topolšci.

Okrajni šolski svet v Šoštanju, dne 9. mal. srpana 1900.

Št. 571

Istra.

o. šol. sv. V koperskem šolskem okraju je

- stalno popolniti mesto podučiteljice na dvorazredni ljudski šoli v Dekanih s slovenskim učnim jezikom;
- stalno ali provizorno je popolniti mesto učiteljice III. plačilnega reda na dvorazredni ljudski šoli v Klancu s slovenskim učnim jezikom.

S temi mesti je združena plača, ki je utemeljena po deželnem šolskem zakonu z dne 14. grudna 1888, br. 1, B. L. c O. I, 1889. Pravilno opremljene prošnje naj se vložijo zakonitim potom pri podpisnem uradu v teku 4 tednov po tretjem razpisu v uradnem listu.

C. kr. okrajni šolski svet v Kopru, dne 8. mal. srpana 1900.